

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani
Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Franziskanova ulica 6/1. Rokopisev ne vračamo. Nefranklanski pismen ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 din za tuzemstvo 80 din. Članit sekcije J. U. U. plačuje list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davak posebe. Pošt. šte. rač. 11.153. Telefon 4586

Potrebno je samozavestnejše gledanje v bodočnost

Težki svetovni zgodovinski dogodki zadnjih mesecev, še posebno pa oni zadnjih tednov so nam dokazali, da med širše plasti našega naroda še ni proniknila ona tako nujno potrebna zavest svobode in tudi ne pravilno vrednotenje demokratične ureditve lastne svobodne države. Komaj se je svetovno politično ozračje nekoliko zganilo, za spoznanje težja je postala atmosfera in povzročila malo negotovosti, ker so bili trenutno zastrti jasni pogledi v bodočnost, že jih je bilo mnogo med nami, ki jim je več ali manj upadla samozavest, upadel ponos in pogum. V trenutkih, ko mora vsakdo, ki se zaveda vrednosti svobode naroda, pokazati največjo svobodno voljo in odporno silo, v takih trenutkih je najbolj nevarno kloniti in samega sebe in s tem svoj narod prepuščati usodi. Razširjevalci tujih, škodljivih idej, tujih miselnosti, komaj čakajo na tako kvarno razpoloženje med ljudstvom, da njihovo nezdravo in pravo setev uničujejo seme, ki ga že mnogo let sejejo med našim narodom, čimprej vzkljuje. V takih trenutkih ni na mestu pričakovati rešilnih besed — rešilnih dejanj samo od zgoraj, ali pa zanašati se celo na kake velike prijatelje naše svobode, naše samostojnosti. — Vsakdo je sam dolžan pogledati vase, preizkusiti svoj ponos, svojo narodno zavest, pogum in odporno silo. Te vrline naj bodo trdno in globoko zasidrane v vsakem posamezniku, pa bo odporna sila našega naroda trdna in nepremagljiva.

Države tvorijo narodi, narode pa posamezniki. Od močnih, samozavestnih in značajnih posameznikov je torej odvisna moč našega naroda in tudi moč naše države. Ne vlade in ne oblasti ne morejo prekrvasiti tega, kar je med narodom ukoreninjeno, a narod se najbolje preizkuša v težkih trenutkih, ko je potrebno odločno in samozavestno ravnanje, ker takrat se pokaže, ali je vreden in sposoben samostojnega in svobodnega razvoja. Ko govorimo o tem in pogledamo s kritičnim očesom okoli sebe, se moramo nehoti ozreti na ugotovitve svetovnoznanega reporterja najzanimivejših svetovnih političnih dogodkov H. R. Knickerbockerja, ki pravi:

»Napadalski narodi, kakor tudi napadalski posamezniki zbirajo moč in pogum iz vsake kretnje, iz vsakega znaka slabosti svoje žrtve.«

Ta pomembna ugotovitev nam dovolj razločno pove, kako si moramo začrtati pot našega bodočega delovanja in prizadevanja. V uvodniku 35. štev. »Učiteljskega tovariša« smo zapisali tudi to: »Na eni strani se torej opaža veliko pomanjkanje narodne zavesti, ponosa in odločnosti, a na drugi strani popolna upravičenost in velika potreba do posesti teh vrlin pri vsakem posameznem članu našega naroda. Vsi moramo namreč stremiti za tem, da bo naša domovina čim trdnjša in odpornejša nasproti vsem zunanjim vplivom. Že to spoznanje samo nas sili k najintenzivnejšemu delu za pobiranje malodušja in pesimizma, ki zastruplja predvsem našo ožjo domovino.«

Kljub težki preizkušnji zadnjih dni mora učiteljsko gledati pogumno v bodočnost, ker je v precejšnji meri odvisno prav od učiteljskega dela in prizadevanja, torej od njega samega, kako se bo ljudstvo ponašalo, kako in v koliko bo dovezeto, sprejemati in v koliko sposobno zavračati najrazličnejše tendenciozne vesti razširjevalcev tuje, našemu narodu sovražne miselnosti. Najnovejši dogodki na svetovni politični pozornici so torej postavili učiteljsko pred nujno spoznanje, da je potrebno pregledati vse dosedanje delo v šoli in izven nje, in kjer koli bi se pokazala, četudi najmanjša pomanjkljivost, ki bi utegnila kvarno vplivati na uspehe, po gornjih trditvah nujno potrebne, jo je treba takoj odpraviti. Vzgojiti moramo generacije, ki bodo samozavestne, tujim vplivom odporne, pogumne in iniciativne. Zgodovina našega naroda in vseh borb za narodno osvoboditev in zedinjenje nam nudi zadostno gradivo za to delo. Dolžnost nam v današnjih dneh še posebej narekuje utrjevati med ljudstvom zavest vrednosti narodne svobode in demokratične ureditve lastne države. In od tega, kako bomo to dolžnost izvrševali, je odvisna tudi bodočnost našega naroda, naše države.

Učiteljsko se dobro zaveda, da morejo le močni, značajni in narodno zavedni posamezniki tvoriti odločen in odporen narod, in le tak narod more ustvariti sebi trdno in vsega priznanja in spoštovanja vredno državo. Prav zaradi te zavesti je delalo med narodom, kljub vsem težočam, ki so to delo ovirale in bo delalo tudi v bodoče. Za današnje čase in za naše delo pa naj nam služijo kot vodilna misel besede velikega misleca, tvorca in državnika Masaryka:

»Pronikniti moramo skozi tajno pregrinjalo sedanjosti, poznati moramo sedanje življenje in njegove prave pogoje, in iz tega spoznanja, ki mora biti dopolnjeno s poznanim zgodovine, moramo s smelimi pogledom zreti v bodočnost.«

Posebno poglavje

... lahko gledamo na našem narodnem telesu grde, ogabne tvore, polne kužnih bacilov, ki jim je dajalo naše narodno telo skozi dvajset let na razpolago svoje zdrave sokove, da so danes v svojem razkrojvalnem procesu tem silnejši. (Učit. tov. št. 36., v članku »Delo za Jugoslavijo«.)

Slovensko šolstvo s svojim narodno zavednim učiteljskim je že od nekaj časa na terenu trd boj s tistim vsegamogočnim elementom naše vasi, ki se je znal v dobrih in slabih časih vselej tako preorientirati, da je žel za sebe velike koristi. Ta pičli sloj je stal vedno iznad našega delovnega ljudstva, živel sicer iz njega, hranil se z njegovimi žulji in delom, toda ubogo slovensko rajo, od katere je duhovno odpadel, je vedno smatral za manj vredno, a sebe za izvoljenca, ki mu je dovoljeno vse. Poglejmo kamor koli v slovensko podeželje, vsepovsod ga zapazimo: svojevrsten obraz, stalno v boju proti našemu narodu za tuje, nam sovražne ideje, naš narod »ljubi« le toliko, kolikor ga sme do mile volje izžemati in zavajati. Ta svojevrstni obraz je pred vojno že zbiral med našim ljudstvom sredstva za tuje in sovražno nam raznarodovalno šolstvo. Danes pa sinovi in hčere teh svojevrstnih očetov in prednikov poizkušajo tu in tam zastrupljati narodne vodnjake ter zavajati na stranpota z najneverjetnejšimi vestmi naše dobro, toda včasih lahkoverno ljudstvo. Tu pa tam vznikne iz naše ljudske množice oni značilni obraz narodnega odpadnika, ki s skrivnostnim šepetanjem, namigavanji kali ozračje in razburja mirno prebival-

stvo. Vesti, ki jih poslušajo včasih slovensko učiteljsko v šolah, katere prinašajo iz svojih domov slovenski otroci slovenskih staršev (drugače na naši zemlji itak ni), so čuda značilne in je treba, da postanemo prav pozorni nanje in da jim pravilno prisluhnemo.

Dosti je bilo slabih izkušenj. Notranja nesloga je rodila Slovanom največ gorja. Oni značilni obrazi narodnih odpadnikov so v preteklosti večkrat odločali o usodi naših krajev, toda temu je naredila konec naša svoboda. Nič več se ne damo begati, s ponosom zremo na svoje dosedanje delo v svobodni domovini in z zaupanjem v bodočnost našega naroda in države. In prav to nam daje pobude, da nikakor ne pustimo begati preprosto ljudstvo.

Narod je treba dvigati in mu vcepljati samozavest, zato se mora šola v današnjih dneh predvsem okleniti naroda. Poučiti je treba mladino, da bo zgled narodnega čustvanja predvsem lastnim staršem, saj so otroci tako dostopni lepi in plemeniti narodni misli. Vsi, ki smo izšli iz ljudstva, moramo stati na straži, da odvrnemo zastrupljevalce naših narodnih vodnjakov od našega naroda. Vsi, ki smo imeli možnost, doseči boljšo izobrazbo, moramo v tem času dejansko na teren ter z mogočno protipropagandno odpreti vsakemu zaslepljenemu človeku oči, da se bo zavedal, da je le neokrnjena Jugoslavija domovina svobodnih državljanov. Po tem spoznanju bo odklenkalo tudi odpadnikom in njihovim prekrojanjem. Mnogo je klenega zrnja med našim narodom, le varovati ga je treba pogubonosne ljulike.

Učiteljske preместitve

§ 93. zakona o ljudskih šolah določa, da se število praznih učiteljskih mest objavlja koncem vsakega šolskega leta. »Preместitve se izvršujejo praviloma samo koncem šolskega leta. V času, ko traja pouk (od 1. septembra do konca junija) se ne morejo izvršiti preместitve po prošnji.« (§ 97.)

Letos je izšel razpis službenih mest bolj rano, saj je bil objavljen že v 35. številu »Učiteljskega tovariša« z dne 6. aprila 1939. Razpis določa, da se morajo držati prosilci §§ 100. in 101. zakona o ljudskih šolah, t. j. 1. ne morejo biti premeščeni oni učitelji, katerih povprečna ocena za zadnja 3 leta ne znaša dobro ali ki so poslednje leto ocenjeni z očno nezadostno (2) ali prav slabo (1) in ki niso v kraju, dobljenem po prošnji, prebili 2 leti; 2. za trge smejo prositi učitelji z najmanj 5, mesta z najmanj 8, mesta s srednjo oziroma strokovno šolo 10 in s fakulteto 12 službenimi leti.

V naši banovini je bilo razpisanih sledeče število službenih mest:

	moških	ženskih	mešanih	skupaj
Brežice	1	7	8	16
Celje	2	—	—	2
Črnomelj	1	3	5	9
Lendava	3	6	1	10
Gornji grad	2	—	1	3
Kamnik	3	—	—	3
Kočevje	1	4	4	9
Konjice	1	6	1	8
Kranj	—	1	2	3
Krško	1	1	6	8
Laško	—	—	8	8
Litija	—	4	2	6
Ljubljana, okol.	—	1	5	6
Ljutomer	1	6	4	11
Logatec	2	1	6	9
Maribor l. breg	2	—	5	7
Maribor d. breg	—	2	3	5
Murska Sobota	4	12	—	16
Dravograd	—	2	2	4
Ptuj	4	12	4	20
Slovenj Gradec	—	3	—	3
Škofja Loka	—	1	1	2
Šmarje pri Jelšah	3	7	2	12
Skupaj	31	79	70	180

Iz pričujoče tabele vidimo, da je razpisanih razmeroma malo službenih mest, in sicer 31 moških, 79 ženskih in 70 mešanih, t. j. skupaj 180, kar znaša 4%. Z razpisom bo težko ustreči vsem prosilcem, ki jih bo 3 krat več. Objavljena niso mesta, kjer je učitelj na bolniškem ali celo upokojitvenem dopustu. Prav tako se ne morejo razpisati mesta, ki bodo izpraznjena s preместitvijo. Tako se večkrat zgodi, da sta z ene šole, ki je bila pred preместitvijo polnoštevilno zasedena, premeščeni 2 učni moči, tja pa ni prosil nihče, ker mesto ni bilo razpisano. Temu bi se dalo odproči na ta način, da bi bila razpisana službena mesta v začetku aprila. Razpisala bi se vsa prosta mesta. Prosilci bi vložili prošnje najkasneje do 15. maja na banksko upravo, ki bi na podlagi prošnje sestavila začasen predlog. Na osnovi tega predloga bi ban. uprava razpisala koncem maja vsa tista mesta, ki bi se izpraznila s prvo preместitvijo. Do 15. junija bi vložila druga skupina prosilcev za mesta, ki se bodo predvidoma izpraz-

VSEBINA:

Potrebno je samozavestnejše gledanje v bodočnost.

Posebno poglavje.

Učiteljske preместitve.

K materinskemu dnev.

Uradniški materialni položaj.

S složnim delom za uresničenje naših želja.

Učiteljske plače pred pol stoletja.

Splošne vesti. — Osebne zadeve. — Kaj vse pišejo. — Učiteljski pravnik. — Naša gospodarska organizacija. — Učiteljska tiskarna. — Mladinska matica. — Šolski radio. — Stanovska organizacija JUU. — Novosti na knjižnem trgu.

prav je mesto na šoli prazno. Še več! Dogodijo se primeri, da je premeščen na prazno mesto kak drug učitelj, mož oziroma žena pa mora čakati. Poročeni učiteljski pari spadajo skupaj in zanje se mora najti skupno službeno mesto. Prav tako je še vedno nekaj primerov, da dobijo mesta s srednjimi oziroma strokovnimi šolami učitelji in učiteljice pred tistimi, ki imajo poleg službenih pogojev, še deco za študij. Mnogokrat dobi mesto učitelj oziroma učiteljica s 12 ali 15 leti, učitelj z 20 timi službenimi leti in s študirajočo deco pa se mora zadovoljiti z bližino mest ali pa čakati na deželi leta in leta. Tukaj se seveda ne morejo upoštevati samo službena ocena in leta, temveč tudi socialni moment.

Končno pridejo še zdravstveni razlogi. Žalibog, da se zdravstveno stanje tolikokrat omenja v naših prošnjah, tako da lahko rečem, da se skoro sleherni prosilec sklicuje na svoje zdravstveno razpoloženje. Zato je včasih ocena prav težka. Toda spregledati teh zdravstvenih preместitev ne smemo, ker so včasih med njimi prav težki primeri.

Vse te činitelje mora oblast upoštevati v polni meri, če hoče, da bodo potekale preместitve vsaj relativno objektivno in pravično. 100 % pravičnih preместitev pa itak ni mogoče izvesti.

H koncu še nekaj besed o premeščanju po službeni potrebi. Ta preместitev bi se smela izvršiti le v najskrajnejšem primeru, ko res zahtevajo službeni interesi in ne politični, vaški ali kak drugi močotci. Po službeni potrebi bi smel biti premeščen učitelj samo tedaj, če je disciplinska preiskava pokazala, da je dotičnik zakrivil kako službeno greško. V vseh ostalih primerih pa bi se preместitev po službeni potrebi ne smela izvajati.

Objektivnost in pravičnost pri preместitvah je prvi pogoj za zadovoljivo rešitev tega prevážnega in perečega problema! -a-

K materinskemu dnev

Blizu je materinski dan, ko bomo z govori in raznimi prireditvami skušali pokazati priznanje in hvaležnost materam, ki žrtvujejo vse moči, da bi bilo dobro njihovim otrokom. Nekaj ur bo trajala svečanost, potem se bodo matere zopet vrnile k svojim opravkom. Mogoče jim bodo še vedno zvenele v ušesih lepe besede, ki poveljujejo njihove žrtve. Če bodo razmišljale o njih, se jim bo vzbudila marsikatera grenka misel.

Premalo so lepe besede za vse delo in žrtve, ki jih nalaga materam naloga, da vzgoje telesno in duševno zdrave ljudi, ki bodo koristili skupnosti. Kako more biti pri srcu materi, ki ve, da ne more dati otrokom dovolj hrane, ker je možev zaslužek premajhen! — Kolik je njen strah za zdravje otrok, ko ve, da so preslabo oblačeni in obuti in da iz mrčnih kotov slabega stanovanja preži nanje bolezni! Če dela tudi sama čez dan v tovarni, ji misli uhajajo na prašno cesto, kjer se med ostalo gručo otrok pode tudi njeni otroci, ker jih ni imela nikjer pustiti pod nadzorstvom. In koliko mater umira ob porodu ali na posledicah vsled pomanjkanja strokovno izvežanih oseb. — Pa tudi večina onih mater, ki so jim vsled starosti že začele pešati moči, ne more brez skrbi počivati po truda polnem delu. Težka je starost delavske matere, če otroci ne zaslužijo dovolj niti zase. Nič manj težko ni življenje kmečke matere-preužitkarice, ki čuti, da je le v napoto pri hiši, če ne more več delati.

Vsa ta in še marsikatero drugo vprašanje v korist naših mater bo rešeno verjetno šele takrat, ko bodo tudi žene sodelovale z odločujočo besedo pri ureditvi njihovih položajev. Zato je potrebno, da bi žene čimprej dosegle politično enakopravnost, ki jim pripada kot enakovrednim državljanom. To bi bilo saj delno priznanje tudi našim materam, ki ohranjajo naš rod ter mu prve vsade kal ljubezni do rodne grude.

Zasluga slovenskih mater je, da ni naš narod utonil med tujci, toda prenešati so morale mnoge žalitve in za mnogo zaničevanja. Gledati so morale, kako je zaničevana beseda, ki jo je mati učila in vsa srečna poslušala iz

ust svojega otroka. Srce se ji je stiskalo v boli, če je videla, da sta sin ali hči klonila pod pestjo tujca, saj je čutila, da sta se odtrgala tudi od nje. Tujci so skušali dopovedati njenim otrokom, da je njihov jezik imenitnejši in da oni sami pripadajo izbrani vrsti ljudi, ki je poklicana, da gospodari nad ostalimi. Mnogo slovenskih sinov je moralo trpeti po ječah in umirati, ker niso hoteli biti izdajci svojega naroda in materine besede.

Tujci pa so gospodarili po slovenski zemlji, kakor jih je bila volja. Njihova pohlepnost in nenasitnost ni imela meja. Najlepša polja, gozdovi, vinogradi so bili njihova last, a naš človek je bil suženj na svoji zemlji. Po uradih so zavzemali najboljše mesta, v podjetjih so kot vodilni uradniki in strokovnjaki pritiskali na delavstvo, naj se izneveri svojemu narodu.

Toda slovenske matere niso klonile. Po naših domovih se je ohranjala slovenska govorica, nezaupanje in sovražnost napram tujcem, ki so postajali čimdalje bolj oholi in predrzni, je naraščalo do končnega obračuna.

Ko so odšli možje in sinovi na bojišče, so naše matere s podvojenimi močmi skrbele za družine in domove. Svojo politično zrelost pa so dokazale, ko so z navdušenjem podpisovale majniško deklaracijo ter tako pomagale ustvarjati novo, svobodno državo. Niso se bale groženj nasprotnikov, ki so jih strašili s kaznimi in napadi, ker je bila vera v pravičnost močnejša od strahu.

Da naš narod ni izginil, je zasluga naših mater. Njihova sveta dolžnost pa je, da povedo svojim otrokom, kakšno je bilo njihovo življenje pod tujčev oblastjo in koliko žrtev je bilo treba, da je danes naša domovina svobodna in nerazdružno zvezana z bratsko srbsko in hrvatsko zemljo. Mladina mora že v nežni mladosti začutiti ponos, da so njeni predniki zmagali v boju z neprimerno močnejšim nasprotnikom. Zavedati se mora, da bo ona nekoč prevzela dragoceno nasledstvo, ki ga bo zopet morala ohraniti svojim potomcem. In ga bo tudi ohranila, ker bo zaupala vase in v moč bratov, ki ji bodo prišli na

pomoč, če bi bil dom ogrožen. Ne bo se dala begati od onih, ki bi radi vzbudili v njej nemir in strah, ker bo v njej živel slika požrtvovalnosti in hrabrosti naših mater, ki niso v najtežjih časih izgubljale poguma.

Naše matere pa vedo, da je bil prvi korak za uresničenje njihovih upravičenih težnj storjen z našo osvoboditvijo in da bodo le v lastni svobodni državi dosegle izpolnitev svojih stremeljenj po izboljšanju. K. L.

Uradniški materialni položaj

Vse uradniško-stanovske organizacije so izročile predsedniku kraljevske vlade zaradi izboljšanja plač sledečo predstavko:

Gospodu
predsedniku kraljevske vlade
Beograd.

Gospod predsednik!

Gmotni položaj državnih uslužbencev, upokojevcv vseh strok in položajev, kakor tudi delavcev, postaja iz dneva v dan brezupnejši. Že pred zadnjim znižanjem dohodkov v letu 1935. so bili njihovi prejemki daleč izpod minimuma za obstanek ter so uslužbenci in delavci pričakovali zboljšanje, a ne znižanje svojih že tedaj nezadostnih dohodkov.

Reguliranje osebnih dokladov v letu 1937. je bilo nezadostno in nezadostno. Dohodki poročenih državnih uslužbencev niso po tem reguliranju dosegli višine pred zadnjo redukcijo v 1935. letu, čeprav je draginja v tem času zelo narasla. Rodbinska doklada za ženo ni vrnjena. Poročene državne uradnice in upokojenici niso dobili ničesar. Prve niti danes ne prejema nikakih osebnih dokladov, a upokojenici prejema znižane doklade po uredbi iz 1935. leta. Za to razliko ne najdejo državni uslužbenci in upokojenici nikakega povoda, a še teže bi se našel tak povod, ki bi bil upravičen iz socialnih razlogov.

Cena vsem življenjskim potrebščinam in stanovanjem narašča ter so danes za 25 do 30 %, a ponekod tudi za 50 % višje nego leta 1935. Zaradi tega zelo težko izhajajo tudi uslužbenci samci v najvišjih položajih, a oni v nižjih, še prav posebno pa poročeni z rodinami se borijo z bedo in odtrganostjo od ust in zaradi tega zapadajo čimdalje bolj v dolgove. V rodbinah uslužbencev vlada danes beda in pomanjkanje. Temu sledi tudi nezadostna prehrana in slabo oblačenje otrok, ki morajo bivati v slabih in nezakurjenih stanovanjih, kar vse uničuje zdravje. Državni uslužbenci so zaradi tega stalnega odrekanja izčrpani in v velikih skrbih za eksistenco svoje družine in zato ne morejo opravljati svoje posle z ono vdanostjo in ljubeznivostjo, kakor bi to bilo potrebno in v interesu službe.

Državni uslužbenci, na katerih delu počiva vsa administracija in vse redno delo v državi sploh, pričakujejo izboljšanja svojega

položaja posebno sedaj, ko se je po službenih izjavah gospodarsko stanje države izredno izboljšalo in na osnovi trditve, da so državni dohodki zelo preokročili pozicije, predvidene v državnem proračunu. Posebno pričakujemo izboljšanje iz razloga, ker je pred kratkim kraljevska vlada pokazala potrebno razumevanje za slabo materialno stanje ene stroke državnih uslužbencev (oficirjev) in jim dala posebne doklade.

Neobhodno je potrebno, da se vsem uslužbencem in upokojenecem nudi možnost skromne eksistence. Z ozirom na današnje cene bi se moglo temu ustreči, ako se:

1. takoj vrnejo vsi uslužbenški dohodki, določeni v uradniškem zakonom z dne 31. marca 1931., in z zakonom o državnem prometnem osebju z dne 1. julija 1931.

2. V zvezi z današnjim stanjem draginje na tržišču prosimo, da se sprejme uredba o maksimiranju in kontroliranju cen življenjskim potrebščinam in stanovanjem in se z uredbi onemogoči zvišanje tržnih cen zaradi zvišanja dohodkov.

3. Potrebno je, da se ukrene vse potrebno za razdolžitev državnih uslužbencev in upokojevcv, katerih dolгови znašajo več sto milijonov dinarjev in ki so bili narejeni zaradi znižanja uslužbenških plač od 1931. leta do danes.

Gospod predsednik!

Znana je resnica, da je od solidnega gmotnega stališča odvisna tudi volja, ki jo uslužbenci vlagajo v svoje delo in s tem tudi kvaliteta tega dela.

Sedanje uredbe o plačah ogrožajo obstanek zakonov, so istočasno onemogočile sklepanja novih zakonov, s čimer se občutno ruši temelj družine kot osnovne družabne celice. Z onemogočanjem zakonov in rojstev otrok v stanu državnega uslužbenca pada intelektualna raven naroda.

V pričakovanju, da bo kraljevska vlada temu eminentno nacionalnemu vprašanju posvetila polno pažnjo in ga povoljno rešila, Vas, spoštovani g. predsednik, prosimo, da sprejmete izraze našega spoštovanja.

Ta spomenica, ki jo je podpisalo 21 organizacij državnih uslužbencev in upokojevcv, je bila izročena gospodu predsedniku vlade 28. marca 1939.

materialno. Dobro se zavedamo, da se nikoli idealni ne morejo uresničiti brez materialnih žrtv. Jasno nam je, kakšnega pomena je danes tisk, ki je regulator mišljenja in najučinkovitejši propagandno sredstvo. Naš učiteljski tisk mora biti izraz naše intelektualne, moralne in materialne moči, izraz naše kolektivne volje. Razen našega strokovnega in stanovsko informativnega tiska bi lahko imeli tudi časopis za umetnost, znanost in socialna vpra-

šanja. Toda to bi mogli izvršiti šele tedaj, ko ne bi bilo niti enega tovariša in ne ene tovarišice, ki ne bi bil naročnik izdaj našega udruženja.

Prav zato, ker materialno največ trpijo, podpirajo mladi napredni učitelji na vsej črti v zahtevah svojih pravic glavno upravo in optimistično gledajo v bodočnost, ki je njena, poleg vseh težav, ki jo mučijo, in apelirajo na složno delo.

Učiteljske plače pred pol stoletja

Pol stoletja mineva od važnega za našo organizacijo zgodovinskega dogodka, ko so osnovali slovenski učitelji »Zavezo« svojih učiteljskih društev.

Zanimivo bi bilo ogledati si to dobo poblize ter predvsem ugotoviti, v kakšnih razmerah je tedaj živel naše učiteljstvo. Oglejmo si predvsem učiteljski gmotni položaj, ki kaže dokaj zanimivosti tedanjega časa.

V letu 1888. je imelo kranjsko učiteljstvo štiri vrste učiteljskih plač, in sicer so dobivali učitelji po 400, 450, 500 in 600 gld. Te plače so pa bile za tedanje dobo vsekakor premajhne in zato se je učiteljstvo tedaj borilo za zvišanje plač.

Tudi v drugih avstrijskih deželah je šla učiteljska borba za zvišanje službenih prejemkov. Zanimivo pa je pri tej borbi opazovati, da je v svojih zahtevah imelo veliko več uspeha nemško učiteljstvo, kot pa slovensko. V avstrijskih deželah so bile najnižje učiteljske plače po 400 gld. kakor na Kranjskem še na Češkem, v Galiciji, na Goriškem, v Bukovini še celo 240 gld. Tako v slovenskih deželah. V nemških deželah, to je na Nižje-Avstrijskem, Gorenje-Avstrijskem ter na Štajerskem, kjer so bili Nemci gospodarji šole, so pa bile najnižje učiteljske plače 500 gld ter so dosegle 700 gld, dočim so v slovenskih deželah dosegle večinoma višino do 600 gld.

Gotovo je, da so na večje ali manjše šolske dajatve vplivale tudi gospodarske prilike raznih dežel. Brez dvoma pa je, da so se Nemci tudi nekaj glede važnosti šolstva naučili v letu 1866., dočim so nemški avstrijski narodi tudi v tem oziru ostali nekoliko bolj brezbrizni.

Kranjski deželni zbor je 27. septembra leta 1888. obravnaval prošnje učiteljev kranjskega, postojanskega in litijskega okraja, v katerih prosijo učiteljstvo za povišanje prejemkov. Zanimiv je govor poslanca Šukljeta, ki pravi med drugim: »Relativno so naši učitelji še precej dotirani, absolutno pa je njih plača prenizka. Kaj zahtevamo danes vse od učitelja? — Da bi se 12 let šolal, da napreduje, se izobrazuje; mi mu tudi ne moremo braniti, da se ženi; hočemo od njega, da dostojno nastopa, kot se spodobi stanu, in zakon mu damo v roke ter zahtevamo v pravnih, da ga poznajo, zakon z dne 24. maja 1869. leta, ki v § 55. trdi: »Najmanjši (minimalni) prejemki, izpod katerih ne sme nobena šolska občina na niže iti, naj bodo odmerjeni tako, da učitelji in podučitelji ne bodo primorani truditi se s postranskimi deli, lahko vso svojo moč na svoj poklic obracajo, in da je učiteljem še tudi mogoče, svojo rodbino živeti primerno okoliščinam dotičnega kraja.« In sedaj vprašam, kako je učitelj v stanu vse to storiti, ako ima na leto 400 gld. in nič več, posebno učitelji, ki so starejši, imajo rodbino in niti naturalnega stanovanja nimajo. To je na vsak način tak položaj, da bomo morali gledati, kako bi razmere učiteljev poboljšali.«

Tako vidimo iz govora poslanca Šukljeta, da je priznaval potrebo povišanja učiteljskih plač. Povišanje se pa vseeno ni izvedlo, ker je bil deželni zbor mnenja, da za učiteljske plače ni mogoče najti proračunskega kritja. V tem oziru je tudi prav zanimiv govor poslanca dr. J. Vošnjaka, ki trdi med drugim: »Deželni zbor je torej vedno skrbel za povišanje učiteljskih plač in storil, kolikor se je moglo storiti. Kako je to vplivalo na deželne finance, kažejo nekatere številke, katere posnemam iz računov prejšnjih let.« Poslanec

dr. Vošnjak je pri tem številčno dokazal, kako je naraščal proračun za učiteljske plače od leta do leta. Tako navaja, da je izdala dežela Kranjska za učitelje 1880. leta 178.575 gld. Leta 1889. pa je ta postavka znašala s pri spevkom za pokojninski sklad že 273.150 gld. to se pravi, da je bilo odmerjeno 19 % deželne doklade na vse davke za učiteljske plače, kar tudi za tedanje čase ni bilo tako zelo veliko.

Vendar pa dr. Vošnjak izvaja dalje: »Vzlic vsem tem številkam pa jaz sam priznam, da bo treba enkrat — in mislim v najkrajšem času — kaj storiti za učiteljstvo, kajti potrebe naraščajo za vsako rodbino, posebno pri omikanih, leto za letom. Še celo na kmetih čutimo, da tako zvane kulturne potrebe naraščajo, kaj hočemo reči o možu, ki ne more živeti prosto kot v kmetijski hiši, temveč se mora bolje oblačiti pa tudi za boljše vzgojo svojih otrok skrbeti, kolikor mogoče. Največji troški itak ne zadevajo izdatkov za hrano, ki je sedaj cenejša ali vsaj ni dražja nego je bila pred 10 leti, kajti znano je, da so vsi pridelki, katere imajo kmetje naprodaj, cenejši od nekdanj. Iz razloga, da bi šlo le za kruh in za hrano, ne bi bilo treba povišati plač, pa druge potrebe naraščajo, in ravno na to se mora ozirati pri vsakem stanu posebno pri omikanem, h kateremu spada tudi učiteljstvo. Z oziroma na to, da s 400 do 500 gld. na leto ne more učiteljska rodbina shajati, mislim, da bo moral deželni zbor kaj storiti. Da bi pa v tej seziji kaj sklenili, tega si finančni odsek ne upa nasvetovati. Treba bo natančnih študij, dogovora z deželnim šolskim svetom. Razen tega se vriva drug pomislek, namreč zavoljo doneska, katerega smo do sedaj imeli iz naklade na žganje. Jako se je bati, da ta donesek več ne bo tako obilen kot je bil do sedaj; torej bomo zopet primorani, ako ne bomo mogli deficita pokriti iz te naklade, povišati deželne naklade. Treba pa je pomisliti, da teh ne moremo tako zvišati, kot bi bilo treba v dosegu boljših učiteljskih plač.«

Po teh izvajanjih predlaga poslanec dr. Vošnjak, da se prošnje učiteljev izroče deželnemu odboru z naročilom, da v prihodnji seziji priporoča oziroma nasvetuje take uredbe učiteljskih plač, katero prenašajo deželne finance.

Tako vidimo, da so pred pol stoletja prošnje učiteljskega zbor za zvišanje prejemkov bile od deželnega zbora kranjskega odbite z motivacijo, da ni proračunske možnosti.

Govor poslanca dr. Vošnjaka je pa navzlic temu dokaj značilen ter kaže, da se je del naše vodilne inteligence že pred pol stoletja prav dobro zavedal važnosti šolstva ter tega, da je treba ustvariti učitelja celega človeka, upoštevajoč predvsem vse njegove kulturne potrebe. Dr. Vošnjak prav dobro poudarja, ko pravi, da se je treba ozirati tudi na tako zvane kulturne potrebe učitelja. Ni dovolj, da damo učitelju samo toliko, da se lahko nasiti, treba mu je dati tudi priliko, da lahko vrši v svoji sredini tudi uspešno kulturno poslanstvo. To se pravi, da stanu primerno stanuje, se oblači in tudi stanu primerno nastopa, kot to zahtevamo od izobraženca.

Tako je pred pol stoletja v naših vodilnih možih bil ustvarjen pravičen nazor v učitelju, le žal, da se ta nazor ni izjavil tudi v praktičnem življenju, kar žal, pogrešamo še tudi dandanes. J-lo.

S složnim delom za uresničenje naših želja

V »Narodni prosveti« od 20. aprila je priobčen članek Siniše Mihajloviča, ki ga zaradi pomembne njegove vsebine priobčujemo v celoti.

Ko smo polni navdušenja in mladostnega idealizma z diplomu v žepu krenili v življenje, smo mislili, da je svet naš. Obzorja so nam izgledala širša, veličanstvenjša, življenje lepo in rožnato in vsi ljudje brezmejno, brezmejno dobri. Osvobodili smo se končno sivih šolskih prostorov, disciplinskih pravil in postali polnopravni državljani.

Sli smo tako v življenje z ideali, ambicijami, z raznovrstnimi prepričanji, toda v glavnem brez izkušenj, a s tisto malo znanja nismo vedeli kaj hočemo.

V šoli se je poučevala pedagogika, filozofija, književnost, toda vse brez zveze s stvarnostjo. Pri pouku uporabne pedagogike se je vedno predpostavljalo, da imamo pred seboj čiste in site otroke in svetle učilnice z bogatimi učnimi pripomočki. Bili smo pripravljani za življenje v mejah srednješolskih učbenikov in teorij. Toda na terenu, kjer smo si šele z muko in trudom pridobivali izkušnje, smo se zgrozili. Prišli smo v taka šolska poslopja, ki izgledajo vse kaj drugega, samo ne šole. Tu v teh tesnih prostorih je sedaj treba delati in živeti. Tu je treba delati za narodno prosveto, pripravljati državni prosvetljene in sposobne državljane. V takih krajih bo treba biti dolgo sam, ko s planinskih vrhov živizgajo hladni vetrovi in vdirajo v sobo skozi razmajana okna. Toda tudi pod najtežjimi življenjskimi pogoji ni mladi narodni učitelj izgubil svoje vere in optimizma, nego je poln samozatajevanja prijel za delo v najtesnejšem kontaktu z delavnim kmetiskim ljudstvom, ki je in ostane vir in tok vsega družabnega življenja, in začel ustvarjati ono, za kar je poklican. Večkrat so se razbijali ideali v borbi z načelniki, občinarji, vaškimi politikami, protekcionisti. Z birokratizirani šolski nadzorniki niso hoteli, ali niso mogli razumeti mlado napredno učiteljstvo, niso bili zaščitniki pozabljenega učitelja, nego so spretno z disciplinskih predpisov in s §§ pretili onim učiteljem, ki so mislili drugače nego tradicionalno, konservativno in »oficiozno« mišljenje.

Z mizerno plačo v zapuščenih vaseh brez dobre komunikacijske zveze s sreskim mestom, brez vsake zveze in oddaljeni od večjih kulturnih centrov so učitelji v mnogih primerih bedno prebili svoja mlada leta. Umirali so ideali, popuščal je žar ustvarjanja in polagoma se je razvijal »vaški učitelj«. Učitelj je občutil, da so ga pozabili oni, ki bi jim morala biti briga za materialni položaj narodnih učiteljev program.

Vse upravičene zahteve za izboljšanje našega gmotnega položaja so bile brezupen klic, preko katerega se je brezobzirno prešlo, in zaradi »konsolidiranja« državnih financ so se tudi bedne plače narodnih učiteljev zniževale

do mere, da smo prišli do prepričanja, ne da se nam plače izboljšajo, nego da se nam ne morejo zaradi nobenega »višjega« državnega razloga še nadalje zniževati.

Sveto pismo pravi, da je Jezus nasitil s 5 hlebi in 2 ribama 5000 ljudi. Narodni učitelj, pripravnik ni mogel z 900 din živeti tako, kakor je nekoč sanjal v siromašnih dijaških časih. Ni mogel niti dostojno jesti, pa je vendar to najvažnejše, ker najprej je treba biti sit, potem se šele da filozofirati; ni si mogel nabavljati dobre knjige za svojo strokovno in splošno izobrazbo, a poleg tega je treba odtrgati tudi kak dinar za siromašne starše ali brate in sestre. A ker se z 900 din to vse ne more narediti, zato hodijo narodni učitelji preskromno oblačeni, da ne bi zanemarili svoje misijonarsko delo narodnega prosvetitelja. Tako smo postali objekt zasmehljivih pripomb, postali smo »učitelj«. Toda to ni izraz pomilovanja, nego je zasmehovanje, morda celo porogljiv izraz visoke pisarniške gospe. Toda mi nečemo biti »učitelji« v slabem pomenu te besede. Mi hočemo, ker to smo, ostati narodni učitelji. Nam je dovolj platonskih komplimentov, nam je dovolj jalovega poudarjanja značaja učiteljskega stanu.

Hočemo, da se že enkrat realizirajo naše želje, ki so tako moško in pogumno iznešene po predstavnikih našega udruženja. Toda da pride do naših vitalnih problemov, moramo biti kompaktni in solidarni v vseh akcijah. Zastopniki »Novega učiteljskega pokreta« so to menda pozabili, ter izgleda da so imeli edino nalogo rušiti centralno upravo, ki se je tako pogumno in tako brezkompromisno postavila na branik učiteljskih interesov, ustvarjajoč tako motnje v naših vrstah, ki so jih drugi dobro izkoristili. Obtoževali so centralno upravo, da ni dovolj jugoslovanska, neodgovorni so celo trdili, da je anacionalna, morda zato, ker je posvečala svojo skrb socialnim problemom, ali ker je na zagrebški skupščini poudaril predsednik g. Dimnik, da samo iskren Hrvat, iskren Srbi in iskren Slovenec more biti iskren Jugoslovani. Centralna uprava se je borila za uresničenje želja celokupnega učiteljstva in za tako svoje stališče je dobila sijajno satisfakcijo na zagrebški redni in izredni skupščini, še posebej od mladega učiteljstva iz »učiteljske galerije«. Od motnje, ki jo je maloštevilna opozicija vnašala v učiteljske vrste, smo imeli samo škodo. Ali bo to morda opomin onim, ki se v borbi proti zastopnikom učiteljskega stanu okoriščajo in dobivajo položaje? Dvanajsta ura je.

Strnimo svoje vrste vsi brez razlike in moralno podpirajmo one, ki so imeli voljo in pogum, da se borijo za stalnost učiteljstva na službenem mestu, za učiteljsko svobodo, za ukinitve celibata, za izenačenje plač poročenim učiteljem, ki so v organizacijo vnesli duha svobode, duha demokracije in duha parlamentarizma. Podpirajmo organizacijo tudi

Splošne vesti

INTERVENCIJE JUU ZA NAPREDOVANJA

Iz pisarne centralne uprave JUU poročajo:

V zadevi napredovanj se ne more intervenirati za posamezne primere, ker dosega število prošilcev več tisoč. Težko je intervenirati za enega brez škode za drugega, še teže pa ugotoviti, kdo ima boljše pogoje. Po obljubi g. prosvetnega ministra pridejo na vrsto najprej oni, ki dalje čakajo in imajo izpolnjene zakonske pogoje, ker po proračunu ni možnosti za napredovanje vseh, ki imajo na to pravico.

Po vsem tem lahko vsak član ugotovi, ali so izgledi, da pride na vrsto v krajšem času ali ne.

Upravni odbor JUU je na svoji zadnji seji, 3. in 4. aprila t. l., sklenil, da iz gornjih razlogov intervenira za napredovanje na sledeči način in samo v sledečih primerih:

Za skupine (napredovanja) ni treba vlagati niti zaščitnih pol niti prošenj na udruženja, ker se za posameznike ne more intervenirati, razen v teh primerih:

1. Ako se prošnja brez upravičenih razlogov zadržuje pri srezu ali pri banki upravi, intervenirajo sreska učiteljska društva, odn. sekcije, a pri ministrstvu prosvete centrala.

2. Za one, ki so izpolnili vse pogoje za V. skupino in dovršili polna službena leta, toda navesti je treba točne podatke (oceno, službena leta in starost) in koliko časa čakajo.

3. Za vse konkretne primere, ko se dokaže, da so mlajši prehiteli one, ki so si pri-

dobili pravico mnogo prej in dalje časa čakajo na skupino; navesti je točne primere.

4. Načelno se bo interveniralo za vse one, ki po pridobljenih pogojih čakajo na IX. odn. X. skupino (vrtnarice); navesti je, koliko časa čakajo.

To se objavlja v vednost članstvu JUU, da postopa v smislu tega sklepa.

Milinko Lazič, tajnik. Iv. Dimnik, pred. JUU.

KOMISIJA ZA NOVE UČNE NAČRTE

Z odlokom IV., br. 4013 z dne 18. aprila 1939. je ministrstvo prosvete v Beogradu odločilo, da se sestane meseca maja v oddelku za pouk komisija, ki bo izdelala stalni učni načrt za višje ljudske šole na osnovi § 44. šolskega zakona. Pooblastilo sega tudi na načrt za osnovno šolo, ki se naj preuredi čimbolj v smislu omenjenega načrta. Iz razpisa je torej razvidno, da bo temelj razpravi tvoril sedanji šolski zakon, ne da bi se komisija spuščala v predloge za kakršno koli noveliziranje.

V komisijo sta iz Slovenije imenovana prof. Gustav Silih iz državnega učiteljskega v Mariboru ter tov. Ernest Vranc iz Studencev pri Mariboru, ki je — kakor znano — avtor dveh projektov učnih načrtov, ki sta natisnjena v Beogradu v cirilici in bosta nedvomno pri razpravah prišla v poštev.

Oba člana komisije sta točno poučena o stališču ljudskošolskega učiteljstva v Sloveniji. Zelim, da se v načrtih za šolsko delo očuva naša samobitnost, upoštevajo se naj krajevne razmere in potrebe, prav tako pa tudi napredek pedagogike in didaktike, najbolj

pa mladinoslovna dejstva, ki marsikaj iz sedaj veljavnih učnih načrtov odločno — odklanjajo! Vsedržaven okviren minimalni učni načrt naj dovoljuje, da si posamezne pokrajine — svoji strukturi primerno — izdelajo podrobnejše načrte za šolsko delo, ki naj upoštevajo načela § 44. šol. zakona in dajejo možnosti za nemoteno delo v normalnih (ne prenapoljenih) razredih! Mnogo laže bi seveda bilo delo, če bi se pričelo s spremembami šolskega zakona in bi se na to še le naslonilo vse ostalo podrobno delo. — Časi so pač taki, da smo lahko zadovoljni tudi že z delnim olajšanjem. Pozdravljamo iniciativno ministrstva in želimo obema članoma mnogo uspeha!

EKSKURZIJA IZ ŠABCA

V dneh od 22. do 26. t. m. se je mudila v Ljubljani skupina 39 učiteljskih in učiteljskih iz Šabca pod vodstvom prof. pedagogike na tamkajšnjem učiteljskem, gospoda Mihajloviča, ge. Lazičeve in gospodične Obrenovičeve. Pot jih je vodila iz Šabca v Zagreb, Ljubljano, Jesenice in Bled, skozi Maribor ter Borovo nazaj v Šabac. Vsekakor je zanimiv in omembe vreden smoter ekskurzije. Prav radi svoje naloge je ta ekskurzija edinstven primer dela za stvarjanje zbliznanja narodov Jugoslavije; za bližanje, ki bo izgrajeno na realnem sodelovanju v »živem«, vsakdanjem življenju, na spoznanju, da nas je zgodovinski razvoj pripeljal do življenja v skupni državi, da je ta državna tvorba trem jugoslovanskim narodom dom. Dom, ki je še nov, dom, v katerem se še nismo znašli kot sostanovalci, saj smo se skozi stoletja radi bivanja v drugih državnih zajednicah navadili vsak ob svoji uri vstati, vsak svojega koraka, načina dela itd. Do pravega odnosa bomo prišli le na osnovi stvarnega spoznavanja drug drugega. Naš odnos mora sloneti na najbolj prozaični realnosti; na zavesti življenja je urejanje, previdno uravnavanje križajočih se interesov.

To je menda vodilo gospoda prof. Mihajloviča in njegovih sodelavcev, ki prikazujejo Srbom hrvatsko in slovensko pedagogiko; v tem je utemeljena naloga ekskurzije, pokazati učencem delo hrvatskih ter slovenskih učiteljev znanstvenikov, da se na licu mesta prepričajo, če odgovarja opis, književno delo živici stvarnosti.

Dejstvo, da pozna prof. Mihajlovič posrednje slovensko ime, ki je bilo vsaj enkrat v katerem koli slov. pedagog. listu, knjigi, brošuri, je za nas čast, ki pa bi nam morala vzbuditi neko neugodje spričo dejstva, da tem sodelavcem, ki poznajo poslednji nov pojav v slovenski podeželski šoli, nismo izkazali one pozornosti, katera jim gre.

Stanovska organizacija pa je ponosna, da je med šolskimi pedagogi in tovariši edino upoštevano in da je želo posebno ugodno kritiko prav delo tov. Vranca, Kobilice, Pibrovca, tov. v »Učiteljskem pokretu« in drugih, torej delo članov JUU. To je dokaz, da so rezultati dela naših učiteljev - znanstvenikov res objektivni, dobri.

Zelimo samo to, da je gospod Mihajlovič čimbolj kritičen, da bi izpregledal tudi temne strani ter si ustvaril stvarno sliko o slovenskem slovstvu, sliko, ki se bo gotovo razlikovala od slike, ustvarjene na podlagi spisov in analiz, dognanj poedincev, grup, ki dvigajo nivo, kar pa se razlikuje od faktorjev, iz katerih je ta nivo izveden.

Iz povedanega je razviden kriterij in smoter ekskurzije gosp. Mihajloviča. Nauk, ki ga izvajamo za ekskurzije ter podobne ogleda, je; prepričaj se, če je to, kar se sveti, res zlato, ako je to zlato živ, zadostno izrabljen, mrtev, neracionalno rabljen, neizrabljen kapital. U. K.

OBČNI ZBOR UPOKOJENEGA UČITELJSTVA

Društvo upokojenega učiteljskega je imelo v četrtek, 20. aprila, svoj letni občni zbor pri povoljni udeležbi članstva. Ogromna večina članstva stanuje izven Ljubljane in se ne more udeležiti zborovanja, ker se pri sedanjih težkih časih vsakdo boji stroškov.

Občni zbor je otvoril predsednik tovariš Hinko Šumer s krajšim poročilom o delovanju društva za preteklo leto. Spomnil se je v preteklem letu umrlih članov, katerih spomin smo vsi navzoči počastili s slava-klicem. Iz črpnno tajniško in blagajniško poročilo sta podala tajnik in blagajnik. Tudi v tem letu je društvo napredovalo. Imelo je sicer 25 smrtnih primerov. Za njih posmrtnine se je izplačalo postavnim dedičem petdeset tisoč dinarjev, kar je tem ob takem žalostnem dogodku in raznih izdatkih v veliko utemo in pomoč.

Društvo ima stanovsko-karitativni namen. Posmrtnine se izplačujejo takoj, ker društvo je razpolaga s tolikšno rezervno zalogo, da to zmore.

V preteklem letu je na novo pristopilo 41 članov. Seveda je to število daleko prenizko z ozirom na število leto za letom upokojenih tovarišev in tovarišic in še posebej z ozirom na dober namen društva.

Volitve za to delo so se izvršile z vzklikom. Mesto odstopivšega dosedanjega predsednika Šumra je bil izvoljen tovariš Skulj Andrej. Ostali odborniki in funkcionarji so ostali isti.

Po izvršitvi dnevnega reda je podal tov. Iv. Kocijančič izčrпно poročilo o novem pravilniku za humanitarne ustanove; pojasnil je tudi, kaj se je že vse ukrenilo, da se ta pravilnik omili in da se očuva nedotakljivost pridobitvenih članskih pravic teh ustanov.

Po dvehurnem zborovanju je predsednik Skulj zaključil občni zbor z zahvalo navzočim za dosedanje delo in s pozivom na nadaljnje sodelovanje za napredek društva in v dobro članstva.

Pri tej priliki vabimo tem potom in pozivamo tovariše(ice), ki so že upokojeni, a še niso člani, da pristopijo k društvu, ker čim dalje se odlašajo, s tem večjimi stroški je zvezan pristop v zvezo. S pristopom pomnožite svoje prihranke dedičem.

Zadnje novosti

za Vas in Vašo obitelj modernih

kvalitetnih blagov, po priznani najugodnejših cenah kupite v veletrgovini

MANUFATURE NOVAK

Kongresni trg 15 pri Nunski cerkvi

Vsak prvi četrtek v mesecu, če ni praznik, ima odbor sejo popoldne ob 4. uri pri Novem svetu. Te seje so ob enem tovariški sestanki, h katerim ima pristop in so vabljeni vsi člani. Ako je ta dan praznik, tedaj je naslednji četrtek seja.

— Učiteljski zbor pri D. M. v Polju je daroval namesto venca v počaščenje spomina umrle matere tov. Kržinove in umrlega očeta tov. Širnikove 300 din v sklad za revne učence, oziroma za nabavo perila dojenčkom v obmejnih krajih. Upraviteljstvo se darovalcem iskreno zahvaljuje.

— SPET PREMESTITVE? Da! Prenešen bo namreč tisk »Roditeljskega lista«, ki ga izdaja mariborska pedagoška centrala, iz Maribora v Ljubljano. Tiskala ga bo Učiteljska tiskarna, ker se bo zavzela za »Roditeljski list: učiteljska organizacija, in to v isti meri, kakor se za hrvaški »Roditeljski list« zavzema organizacija meščanskošolskega učiteljskega. Na ta način bo list še tesneje združen z interesi učiteljskega, ki mu je pri njegovem izvenšolskem delovanju pri ustvaritvi stikov med šolo in domom list neobhodno potreben. Prosimo zaradi tega vse učitelje(ice) poverjenike(ce), da čimprej poravnajo zaostalo letošnjo in lanskoletno naročnino, in to najkasneje tekom meseca maja, ko izide povečana dvojna številka lista z bogato vsebino, posvečeno naši družini.

Osebne zadeve

— Z odlokom prosvetnega ministra so prestavljeni naslednji učitelji in učiteljice: Ana Štern iz Tinj v Slovensko Bistrico, Stefanija Ferlež iz Sel v Zelimlje, Dušan Lenšček iz Zavrča v Zdole, Olga Klun iz Belih vod v Št. Janž pri Dravogradu, Ivan Rupnik iz Tuhinja v Stranje, Mirko Lešnik iz Negove v Kamnico, Francišek Jernej iz Radmirja v Celje, Marija Fabijani iz Turja v Jarenino, Bogomir Gorišek iz Turaljeva (vardarska banovina) v Tišino, Karolina Zupančič iz Sv. Križa na Primskovo, Oresta Košutnik iz Št. Janža v Sp. Sv. Kungoto, Avgusta Lobe iz Lipoglavja v Polom, Jakob in Marija Meško iz Št. Ruperta v Črešnjevca, Fanči Žurman iz Pristave v Rogoški Slatino, Janko Žurman iz Sv. Križa v Šmarje, Danijel Perenič iz Sv. Križa v Pristavo, Leopoldina Faganel iz Studencev v Ljubljano, Josip Tavželj iz Frama v Ljubljano, Justina

— Vsa šolska upraviteljstva prosimo, da poravnajo v najkrajšem času, najpozneje pa tekom meseca maja t. l. vso naročnino za »Roditeljski list«. Nekateri dolgujejo znatne vso-

te še od lanskoletne naročnine, s čimer ne otežkočajo le delo upravi, ampak škodujejo razvoju lista samega.

— Opozorite starše ob priliki majskih materinskih dni in roditeljskih sestankov, da se še lahko naroče na lanski in letošnji letnik »Roditeljskega lista«, od katerega imamo še nekaj kompletnih izvodov na razpolago.

— Upraviteljem ljudskih šol sporočamo, da so po informacijah na pristojnem mestu stari Listi ocenjevanja (v cirilici) še vedno veljavni, dokler ne poide zaloga na šolah. Zato prosimo, naj šole teh tiskovin ne vračajo svojim dobaviteljem.

— Šole, ki še niso naročene ne na I. niti na II. letnik »Roditeljskega lista«, opozorjamo, da si izpopolnijo knjižnico s to revijo, ki jo lahko naroče tudi vezano po nizki ceni 36 din.

— Naša narodna dolžnost je, da vnese mo v naše zasebne, javne in šolske knjižnice v prvi vrsti domača dela, posebno taka, ki vzgajajo naše starše in naš rod k pravemu slovensko globoko usidranemu rodbinskemu čutu. Pri tem nam pomagajo mnogo naša odlična poljudna pedagoška dela in listi, med katerimi je »Roditeljski list« zavzel zelo upoštevano mesto.

Pipán iz Senova v Šmartno, Stanko Svete iz Golega v Zalog, Maksimilijan Koman iz Stranj v Domžale, Marija Grašanovič iz Trnja v Naklo, Vida Fajdiga iz Stranj v Kamnik, Ivo Prejč iz Dol v Litijo, Angela Doležal iz Polhovega Gradca v Ljubljano, Martin Čander iz Hrastnika v Ljubljano, Ludvik Mašat iz Luč v Pragersko, Stanko Ponikvar iz Zagorja v Toplice.

— Praktični učiteljski izpiti so se vršili pred državnim izpitnim odborom v Ljubljani od 17. do 24. t. m. Izpit so napravili naslednji učitelji pripravnik(ce): Vilfan Julijana; Anceľj Rozalija, Gruden Ana, Ilc Angela, Lavrič Ljudmila, Mihelič Egon, Okorn Marta, Palčič Ernest, Zima Amalija, Zimic Cvetka, Železnik Bogdana; Breže Rudolf, Demšar France, Šprager Danijela.

Kaj vse pišejo

o učiteljsstvu, šoli, prosveti in JUU

— I V globine našega položaja! je naslov članka, ki ga prinaša »Večernik« z dne 22. aprila in prinaša med drugim: Zato pa me je pred leti tembolj razveselilo dejstvo, da so nekateri javni delavci, zlasti iz učiteljskih vrst, v svojih člankih, črpanih iz dolgoletnega vsakdanjega bistrrega opazovanja, doživljanja in temeljitega študija obstoječih razmer, nanižali toliko idejno bogate vsebine v obliki praktičnih predlogov za pozitivno ustvarjajoče delo med našim narodnim življenjem, da je to brezdvomno tudi naporno, polg stanovskih dolžnosti opravljeno delo vsega občudovanja in priznanja vredno. Sveta dolžnost odločilnih faktorjev v državi bi bila, da javne delavce takih sposobnosti, ne oziraje se na politično prepričanje in strankarsko pripadnost, za tako pozitivno, iz golega idealizma in čiste ljubezni do naroda in države opravljeno delo primerno nagradijo in jih tudi kot strokovnjake pritegnejo na najvišja mesta, kjer bi znali brezdvomno z največjimi uspehi pripomoči do realizacije stvarnih, idejnih smernic, predlogov in načrtov, zajetih iz življenja našega narodnega življa, torej iz pravega naravnega vira.

Gg. učitelj M. Mencej (učitelj in naše obmejno vprašanje), Jurančič Josip (osrednji problem obmejnega šolstva), Vlad. Majhen (obmejni problem v Slov. gorah), Luknar Fr. (šolski okoliš, Tezno, gospodarske, socialne in kulturne prilike), Terčak Stane (učitelji in narodno-obrambni problemi v dravski banovini), Zmago Švajger (o vaških knjižnicah), so pokazali na vse pozitivne in negativne vzroke, ki igrajo vlogo v razvoju našega življenja. Imenovani pisatelji prihajajo do zaključka, da delo naših društev in klubov ni medsebojno povezano in po skupno določenem in stvarnem načrtu usmerjeno; da je v svrhu uspešnega narodno obrambnega dela potreben študij obmejnih vasi in temeljito poznavanje življenjskega stanja v teh krajih in da se mora vse narodno obrambno in kulturno delo združiti z gospodarskim delom, ki pa mora biti podrejeno neki centrali, katera bo dajala temu delu pravilne smernice.

— I Mladini dobro, socialno vzgojo! je naslov članka v »Eidinosti« z dne 22. aprila, ki pravi med drugim: Vsa vzgoja v osnovnih šolah sloni na učenju čitanja, pisanja, spoznavanja jezika, zgodovine itd. Da bi človek našel kaj socialnega v naši šoli, o tem ni govora. Teža se zavedajo že tudi mnogi učitelji, ki se z vsemi svojimi močmi bore za novo vzgojo,

v naših osnovnih šolah, ki naj ima v sebi tudi socialno stran.

Isto kar velja za osnovno šolo, velja tudi za ostale šole. Človek, ki presedi 8 let v šolskih klopeh, ne pozna najosnovnejših pojmov o družbi itd. Skratka: človek, ki se je šolal 8 let, je za življenje in družbo nepripravljen.

Izlet v Dolomite

ki bo prve dni julija, organizira

IZLETNA PISARNA M. OKORN

Ljubljana, Franciščanska ulica 3 — Tel. 22-50

Vplačila na obroke!

— I »Slovenski Narod« z dne 20. aprila prinaša poročilo o predavanju dr. Vlada Schmita, ki ga je imel v okviru Pedagoškega društva v Ljubljani, med drugim tudi: Šola ne more ostati ravnodušna ob vprašanju, kako se bodo njeni gojenci pozneje znašli ob trdi resničnosti poklicnega življenja, pa bi zato s šolskimi ukrepi, ki bi služili poznejšemu poklicnemu svetovanju, nikakor ne vnašali vanjo, kar bi ji bilo tuje in kar bi vanjo ne spadalo. Neodgovorno do mladine bi namreč bilo, če bi bila nadaljnja šolska in poklicna izobrazba njenih najboljših učencev prepuščena golemu naključju. Mladina s pravico pričakuje pravih razvojnih možnosti za svoje talente. Brez pravega uspeha bi bilo prizadevanje šole in učiteljskega, če bi se njih učenci ne mogli razvijati v skladu s svojo osebnostjo, zmožnostmi in nagnjenji in če bi se po odpustu iz šole znašli na neprimernem delovnem mestu, kjer bi kmalu izgubili zaupanje vase in vero v svojo, čeprav morda omejeno zmožljivost in veselje do dela. Če pa šola skrbi za kar najboljši razvoj osebnosti svojih učencev do trenutka, ko izstopajo iz šole, je le logično nadaljevanje njene prejšnje usmerjenosti, če pomaga temu principu do veljave in uspeha tudi takrat, ko otrok vstopa v življenje, v poklic.

V svojih nadaljnjih izvajanjih je predavatelj izčrпно nakazal smernice, kako naj bi si učitelj in PS vzajemno pomagala, da bi učitelj pozneje zmožel delo priprave na poklic. Na deželi naj bi učitelj v svojem šolskem okolišu spoznaval gospodarsko in socialno strukturo, ki mu bo pojasnjevala probleme poklicnega življenja.

— t KNJIGARNA UČITELJSKE TISKARNE dovoljuje cenjenemu učiteljsstvu obročno odplačevanje za vse knjige, ki jih pri njej naroče.

— t Če potrebujete pisarniške potrebščine za šolo ali dom, naročite jih pri Knjigarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani ali pa pri njeni podružnici v Mariboru.

Cenj. čitateljem nudimo po najsolidnejših cenah vse vrste oblačil in drugih potrebščin za dom, po ugodnih cenah proti odplačilu v mes. obrokih. Zahtevajte vzorce in navedite vrsto blaga.

Učiteljski pravnik

— Š Premestitev s pristankom — ni premestitev po prošnji. »Novosti« z dne 15. aprila 1939, prinašajo: Državni uradnik N. N. je dal pristatek, da ga ministrstvo premesti iz dosedanjega kraja službovanja. Prejel je ukaz, v katerem je navedeno, da je premeščen »po prošnji.« S to navedbo je N. N. izgubil pravico do potnih in selitvenih stroškov. N. N. je vložil tožbo na državni svet, ki je razsodil, da bi moral biti N. N. premeščen le »po potrebi službe« in ne »po prošnji.« ker je N. N. dal samo pristatek na premestitev. Državni svet je ukaz o premestitvi razveljavil z razsodbo br. 25539/38.

— Š Vprašanje in odgovor R. I! 1. Ob vsaki selitvi s pohoštvo mora biti uradno ugotovljena teža (Ročni kat., str. 158.—168.) ne glede na določbe čl. 36., rubrika B, če se za selitev z vozom računa pavšalno povračilo. 2. Ko boste razrešeni službe, prestane tudi užitek iz šolskega (učiteljskega) vrta.

Površniki,

balonski plašči,

obleke

za gospode

PRI LUKIČ-U
Ljubljana, Stritarjeva 9

Naša gospodarska organizacija

Z OBČNEGA ZBORA DOMA UČITELJIC

Osmi redni občni zbor zadruga Doma učiteljic v Ljubljani se je vršil 7. aprila t. l. ob 9. uri dopoldne v Učiteljski tiskarni v Ljubljani.

Po otvoritvi in pozdravu sta se določili za overovateljici zapisnika tovarišici Vida Zupančič in Krista Lukič.

Sledilo je predavanje prof. A. Černejeve »Posebne vzgojne naloge v višji narodni šoli«. Predavateljica je govorila najprej o vprašanju, kaj določa posebne vzgojne naloge višje narodne šole odnosno zadnjih razredov in in šolskih let naše ljudske šole. Omenila je predvsem dva činitelja: starostno dobo otrok in položaj, namen oziroma pomen ljudske šole za naš narod. Nato je prešla na psihološko označitev razvojne dobe, v kateri se nahaja otrok v teh letih, na predpuberteto in puberteto. Posebej je pokazala razliko v dozorovanju fanta in dekleta ter je v zvezi s tem različnim zorenjem opozorila na težkoče vprašanja, ali za ali proti koedukaciji, ki vodi na eni strani k čim priradnejšemu razvoju mladega človeka do drugega spola, na drugi strani pa zaradi vzgojnega prehitavanja deklet v teh letih vendar tudi moti pravilno in globlje vzgojno vodstvo in delo. Dalje je govorila o posebnih vzgojnih težkočah ob prebujanju in zorenju mladega človeka ter vzporedno s tem o posebnih nalogah in vzgojnih potrebah v zadnjih letih ljudske šole, iz katere rastejo otroci v življenje in po večini v nekvificirane poklice. Poudarila je, da je na eni strani ta čas vzgojno najtežji, na drugi pa vzgojno najvažnejši, ker mlad človek ob tem drugim rojstvu začena res iz sebe doživljati, čutiti in spoznavati vrednote sveta in življenja. Govorila je še o posebnih nalogah prave spolne vzgoje mladine in o pomoči, ki jo potrebuje, ko si iz zmede dni začena graditi svoj svetovni nazor. Posebej je naglasila, kako lahko časovne krilatice begajo in zavedajo mladega človeka, in kako važno je, da znamo v teh letih otroka nekeje notranje zakoreniniti. H koncu je poudarila važnost domorodnega dela v šoli in narodnostne vzgoje.

Globoko zajetemu in aktualnemu predavanju je sledil razgovor, v katerega so živahno posegle navzoče tovarišice.

Nato so bila na dnevnem redu poročila upravnega odbora in nadzornega odbora. Zadruga je imela v minulem poslovnem letu šest rednih, eno izredno sejo in širši sestanek članstva o božiču. Nadaljevala in poglobljala je svoj program v kulturnem in gospodarskem pravcu. Udeleževala se je delovanja banovinske Ženske zveze po svoji zastopnici tovarišici Kristi Lukičevi. Na božičnem sestanku je predavala tov. Ang. Vodetova o »Učiteljici v službi svojega naroda« ter opozorila na sodobno najbolj perečo nalogo slovenskega izobraženstva sploh, na narodno obrambno.

Zavetišče Marije Mehletove, ki ga oskrbuje zadruga, je tudi v tem letu redno poslovalo. Poleg vnanjih plačujočih učenc prispeva za 15 najrevnejših iz Ljubljane mestno poglavarstvo. Za vzdrževanje zavetišča je pre-

jela zadruga podpore od ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje, kr. banske uprave, podmladka Rdečega križa, zajednice Sola in dom na šentjakovski meščanski šoli in tamošnjega učiteljskega zbora.

Dolg na zemljišču se manjša po načrtu. Odplačujemo ga z donosi od kamnov naših najzvestejših tovarišic, pridobile pa smo pet novih podpisnic. Pregled vseh plačujočih je izšel v »Učit. tovarišu« od 30. marca in 6. aprila t. l. — Hvaležno smo prejele podporo din 3000.—, ki nam jo je naklonil gospodarski svet JUU. — Tov. blagajničarka A. Levčeva je podala letno poročilo z računskim zaključkom.

Za nadzorstveni odbor je poročala tov. A. Gregoričeva, da je pregledal vse poslovne knjige, osobito blagajniško poslovanje s prilogami, in našel vse v najlepšem redu. Za odlično blagajniško vodstvo gre predvsem zahvala tov. blagajničarki. Zato predlaga, da se ji izreče za njeno vzorno delo posebna zahvala. Pohvalo izreče tudi načelnstvu zadruga za požrtvovalno, nesebično udejstvovanje v prid naši skupnosti.

Načelnica je prečitala revizijsko poročilo Zveze slovenskih zadrug v Ljubljani o redni zakoniti reviziji naše zadruga, izvršeni dne 27. januarja 1939. Iz bilance z dne 31. decembra 1938. je razvidno, da je zadržno premoženje v tem letu naraslo za din 20.426,33, vsoto, ki se steka po večjem iz donosov od kamnov. Poslovanje zadruga je ustrezalo določbam pravil in zakona. Po razgovoru o vseh poročilih sklone občni zbor na predlog tov. Ang. Vodetove odobri računski zaključek za leto 1938.

Pri volitvah za novo poslovno leto je potekla doba nač. Mariji Sodnikovi in namestnici Mariji Herenovi, v nadzorstvu Angeli Gregoričevi in Jeli Levstikovi. Volitve, izvršene z vzklikom, so pa vse te funkcionarke novič potrdile za dobo treh let.

Pri raznoterostih je poročala tov. Krista Lukič: Narodno-obrambna komisija je povabila vsa slovenska ženska društva k sodelovanju pri narodno-obrambni delu, da manifestirajo skupno voljo k odporu proti sovražnim nameram in da delajo v nar.-obrambni smislu. Odzvala je večina slov. ženskih društev, sprejela skupni program ter podala izjave, kako mislijo sodelovati. Učiteljice bodo delovale kot doslej, namreč zbirale knjige ter skrbele za obdarovanje šolarjev in mater v narodno ogroženih krajih.

Ker je dnevni red izčrpan, zaključni načelnica občni zbor ob pol 13. uri.

—g Zadrugnikom Učiteljske samopomoči. V mesecu aprilu je umrlo 6 zadrugnikov. Ti so: Zotter Karolina, Gomilsko; Rosina Ana, Ormož; Koderman Marija, Maribor; Furlani Leopold, Ljubljana; Levstik Miha, Celje; Burdian Ivan, Celje. Smrtni primeri št. 485—490. — Posmrtnine v znesku 80.000 din so vse izplačane. Samski zadrugniki nakažejo po 31 din, zakonski pari po 61 din s položnicami, ki smo vam jih razposlali v teh dneh. Zamudniki z večjimi zaostanki so prešli pismene opomine. Prosimo vse zadrugnike, da poravnate čimprej naznačene zneske.

Učiteljska tiskarna

—t Opozarjamo cenjeno učiteljstvo, da se sestavljajo novi priročniki za vse predmete ljudskih šol.

—t Z lepo knjigo napravite sebi in drugim prijetno življenje. Knjigarna Učiteljske tiskarne vam priporoča sledeče knjige, ki jih lahko plačate v mesečnih obrokih.

a) Za odrasle:

Dr. Fr. Mesesnel: Janez in Jurij Šubic; v polusnje vez. knjiga din 200.—
Anton Podbevšek: Ivan Grohar; v polusnje vez. knjiga din 200.—
L. M. Škerjanc: Emil Adamič; v polusnje vezana knjiga din 125.—

Gustav Renker: Pet mož gradi pot, v platno vezana knjiga;
dr. Klement Jug: Zbrani planinski spisi, v platno vezana knjiga;

Eugene Rambert: Svizec z ovratnico, v platno vezana knjiga;
Eugene Rambert: V borbi z goro, v platno vezana knjiga.

Vse 4 knjige za din 240.—. Posamezna knjiga din 80.—.

Dr. Julius Kugy: Iz mojega življenja v gorah, v platno vezana knjiga;

Boris Režek: Svet med Grintovci, v platno vezana knjiga;

dr. Janez Mencinger: Moja hoja na Triglav, v platno vezana knjiga;

Waldemar Schmidtmann: Stari gams, v platno vezana knjiga.

Vse 4 knjige za din 240.—. Posamezna knjiga din 80.—.

Luka Lavtar: Posebno ukoslovje računskega pouka v narodni šoli, vezano din 48.—
Zaletel: Zgodovina telesne vzgoje in šolskoštvo, din 30.— broš., vez. din 40.—

Dr. Fr. Derganc: Svetozor, broširan din 80.—, vezan din 90.—

Dr. Fr. Derganc: Borba zapada in vzhoda, cena din 6.—

Andrej Rape: Tisoč in ena noč, 3 zvezki, broš. po din 10.—, vez. po din 15.—

Janko Žirovnik: Narodne pesmi z napevi, 1. zvezek, karton din 50.—, vezan din 56.—, 2. zvezek, karton din 40.—, vezan din 46.—

b) Za mladino:

Josip Ribičič: Pisane lutke, cena 60 din,
Josip Ribičič: Tinkin zajček, cena 35 din.

Manica Komanova: Stric s košem, cena 18 dinarjev,

Manica Komanova: Teta s cekarjem, cena 12 dinarjev.

Engelbert Gangl: Moja pot, 10 knjig, pol platno din 200.—, celo platno din 250.—, pol usnje din 320.—.

Mladinska mafica

—mm Zadnja številka letošnjega letnika Našega roda je dotiskana in se te dni razpošilja. Ob tej priliki ponovno opozarjamo poverjenike, da je izšla na podlagi sklepa skupščine letos ena številka Našega roda več kot prejšnja leta. Naročniki plačujejo letos naročnino v desetih obrokih po 2.50 din, in sicer devet obrokov za list, deseti obrok pa za knjige. Kdor ne naroči vseh števil Našega roda, nima pravice do knjig in prav tako ne do bogatih nagrad, ki jih je Mladinska mafica razpisala ob desetletnici izhajanja Našega roda. — Dogajajo se primeri, da poverjeniki reklamirajo številke Našega roda, ki jih sploh niso naročili. Z odgovarjanjem ima uprava mnogo nepotrebnih stroškov. Zato prosimo poverjenike, da se uverijo še preden list reklamirajo ali so bile dotične številke tudi res naročene in plačane.

—mm Najlejša naša barvna slikanica »Dedek Miha« izide ob koncu šolskega leta in bo najprimernejši dar za pridne učence. Cena 35 din.

—mm Vsebinska 9. številka »Našega roda«. Angela Vodetova: Da bodo vse slovenske matere zadovoljne; Anton Ingolič: Sirote; Lojze Perko: Moji mami; Venčeslav Winkler: Pod našimi okni teče vodička...; Ina Slokanova: Tomažek je spreobrnil očeta; Gustav Strniša: Bobnarji pa bobnajo...; Pavel Kunaver: Slovo; Albert Sirk: Sam s čolnom v Benetke; Mitja: Mamici za god; Ribičič: Noctova barka; Tone Trdan: V dolini lončarjev; P. Strnšek: Mrtvi materi; Vilim Kunst: Za tri dinarje elektrike; Mirko Kugler: Moja mačka; Drobne zanimivosti; Mladina piše. Z ilustracijami so zastopani v tej številki Fran Mihelič, Lojze Perko, Mara Kraljeva, Tone Kralj, Hin-

Pavčič: Mladina poje. Za male pianiste, 20 dinarjev.

Karel Pahor: Sto narodnih napevov za gosli, 5 zvezkov po 12 dinarjev.

Janko Žirovnik: Narodne pesmi za mladino, I., II. in III. stopnja din 3.—.

Ne odlašajte z naročili, da se ne boste dolgočasili ob počitnicah.

ko Smrekar, Albert Sirk in Oton Gaspari. Naslovna slika »Sole je konec« od Alojza Vizjaka.

—mm Glavna ekspedicija 9. številke »Našega roda« se bo vršila v petek, 28. t. m., tako da bodo imeli list vsi naročniki v rokah že pred 1. majem.

Šolski radio

—r XXVII. Torek, 2. maja: Maj doma in v prirodi; razgovor vodi g. Miroslav Zor.

Kaj je novega na vrtu? V potoku pod gozdom. Močeradi in deževniki. Zelena žaba. Rjavi hrošč. Metulji in gosnice. Mlado zelenje. Majniško cvetje. II.—III.

Petek, 5. maja: Sprehodi in izleti v naravo; g. prof. Rafael Bačar. V pogovorih si razlagata dva prijatelja tajne narave.

Prebujanje v rastlinstvu in živalstvu. Vsako bitje se po svoje pripravlja na to dobo. Najmanjši, ki so se zadelali v trdne in gorke ovoje, lezejo iz njih, da si ogrejejo premrlo telo, rastline prodirajo zemljo s ostrimi konicami in silijo na sonce, ptički se pripravljajo na svatbo itd. Za človeka ni peč več tako privlačna. Treba je ven v naravo, da si ogledamo, kaj se tam zunaj godi. Sprehod ob vodi in ogled življenja v njej. Izlet na goro, Barje in njegovo rastlinstvo in živalstvo. Gozd in njegovo prebujanje. Polja in travniki. II.—III.

—r V kmetijskem radiu bo v nedeljo, 30. aprila, predaval g. inž. Franc Kotlovšek: Setev in presajanje povrtine in drugih kmetijskih sadežev.

Stanovska organizacija JUU

Iz Izvršnega odbora

—iz Akcija za českoslovaške učitelje begunce. Upravni odbor JUU je na svoji seji, 3. in 4. aprila t. l., sprejel na znanje poročilo o akciji za českoslovaške učitelje begunce in je sklenil, da se akcija nadaljuje in denar porabi potom učiteljske internacionale v Parizu in v skladu s predpisi pravil JUU. Iz tega razloga se pozivajo tovariši in tovarišice, ki se še niso odzvali tej akciji, da izpolnijo svojo dolžnost.

Iz društev Vabila

= JUU SRESKO DRUŠTVO LAŠKO bo zborovalo v soboto, 6. maja 1939., ob 8. uri v Zidanem mostu (šola). Dnevni red: 1. Otvoritev. 2. Zapisnik. Predavanje: Pouk elektrike v sodobni šoli — Vilim Kunst. 3. Dopisi. 4. Situacijsko poročilo. 5. Organizacija PJS (Pahor). 6. Slučajnosti. — Vse tovariše in tovarišice opozarjam na velezanimivo predavanje pisca članka »Za 3 din elektrike« v »Našem rodu«. Predavanje bo praktično ter ga bodo pojasnjevali aparati, ki so jih učenci izdelali pri ročnem delu. Prosim zato polnoštevilne udeležbe! — Predsednik.

= JUU SRESKO UČITELJSKO DRUŠTVO MARIBOR LEVI BREG zboruje v soboto, 6. maja t. l., v šoli v Krčevini, in sicer ob pol 10. uri dopoldne. Na zborovanju bo predaval tov. Vauda Mirko o predšolskem spoznavanju šolskih novincev. Ob pol 9. uri pa se pod vodstvom g. sreskega nadzornika Močnika vrši razgovor o izdani podrobnega učnega načrta za elementarni razred, ki ga bo objasnili njegov sestavitelj tov. Kontler Josip. Tega razgovora naj se predvsem udeležijo vsi elementarci(-ke), pa tudi ostali tovariši, ki jih ta razgovor zanima, ter naj po možnosti prinese s seboj morebitne svoje podrobne učne načrte in predmetne beležke, da pridejo čimbolj do izraza želje in potrebe učiteljstva. Ob pol 9. uri naj pridejo k seji vsi člani(-ce) upravnega in nadzornega odbora. Članarinski dolžniki, storite svojo dolžnost! Apeliram z ozirom na aktualne točke tega zborovanja na polnoštevilno udeležbo. — Predsednik.

= JUU SRESKO DRUŠTVO ORMOŽ bo zborovalo v soboto, 6. maja, v ljudski šoli na Kapeli. Poleg običajnih točk je na sporedu ogled banovinske trsnice s predavanjem, ogled zdravilišča Radenci in gradnje novega mostu na Muri. — Pridite v ta lepi košček sončnih gor! — Odbor.

= JUU SRESKO DRUŠTVO GORNJI GRAD bo zborovalo dne 6. maja v Gornjem gradu, takoj po prihodu poštnega avtobusa. Na dnevnem redu je poleg običajnih točk tudi že dolgo obljubljeno in zelo zanimivo predavanje gosp. dr. E. Mejaka o mladinskem skrbstvu in sodstvu. Zaradi tega in pa, ker smo na željo tovarišev in tovarišic iz gornjega dela doline soglasno izbrali Gornji grad za kraj prihodnjega zborovanja, pričakujemo z vseh strani kar najboljše udeležbo. Na svidenje! — Odbor.

= JUU SRESKO DRUŠTVO CELJE bo zborovalo v soboto, dne 6. maja t. l., s pričetkom ob 9. uri dopoldne na mestni ljudski šoli v Celju z naslednjim dnevnim redom: 1. Situacijsko poročilo. 2. Dopisi. 3. Predlogi in

slučajnosti. 4. Predavanje gosp. prof. dr. Pavla Strmška »Med osnovno in srednjo šolo«. Društvena knjižnica bo poslovala. Ob priliki II. Celjskega kulturnega tedna bo možen ogled razstave akad. slikarja Sirka. Po tromesečnem odmoru prosi za polnoštevilno udeležbo uprava.

= JUU — SRESKO DRUŠTVO KAMNIK bo zborovalo 6. maja t. l. ob pol 9. uri v Domžalah. Dnevni red: 1. Poročila društvenih funkcionarjev. 2. Volitev delegatov za banov. in drž. skupščino. 3. Predlogi za banov. in drž. skupščino. 4. Predavanje g. dr. Schmidta: »Sodelovanje učiteljstva s poklicno svetovalnico«. 5. Aktualna šolska vprašanja. 6. Slučajnosti. — K polni udeležbi vabi odbor.

= JUU — SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA - OKOLICA, VZHODNI DEL, bo zborovalo v soboto, dne 6. maja, ob 9. uri v sejni dvorani mestnega magistrata v Ljubljani. Dnevni red: 1. Stanovske zadeve. 2. Predavanje: Dr. Jože Rus: »Zbiranje domovinske snovi«. 3. Slučajnosti. — K polni udeležbi vabi odbor.

= JUU — SRESKO DRUŠTVO RADOVLJICA bo zborovalo v soboto, 6. maja t. l., ob 9. uri v šoli v Lescah. Dnevni red: 1. Predavanje: Dr. Valter Bohinjec: O naši planinski flori in njeni zaščiti. 2. Dopisi. 3. Poročila. 4. Slučajnosti. Pridite vsi! Ob 8. uri je važna odborova seja.

= JUU — SRESKO DRUŠTVO ŽUŽEMBERK bo imelo dne 3. maja 1939. svoje zborovanje, združeno s hospitacijo na ogledni šoli v Ljubljani-Bežigrad. Začetek ob 8. uri dopoldne. — Peljemo se direktno v Ljubljano s posebnim avtobusom, ki odpelje točno ob 6. uri zjutraj iz Žužemberka. Povratek ob 18. uri z istim avtobusom. — Sole, ki še niste poslane prijave v smislu moje okrožnice, storite to takoj! — Predsednik.

= JUU — SRESKO DRUŠTVO PTUJ bo zborovalo v soboto, dne 6. maja 1939., ob pol 9. uri v Mladiki v Ptujju z običajnim dnevnim redom. Na zborovanju bo predavanje tov. Jančiča o zgodovinskem pouku v ljudski šoli. Tovariši(-ce), prosim, poslušajte se pedagoške skrinjice, ki bo vsela na zunanji strani vhodnih vrat. — Predsednik.

= JUU SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA MESTO bo zborovalo v soboto, 6. maja, ob pol 9. uri v telovadnici šole na Grabnu. Poleg običajnega dnevnega reda je na programu predavanje dr. B. Vrčona: »Današnja svetovna politična situacija in učiteljevo delo«.

= JUU SRESKO DRUŠTVO V KRANJU zboruje v soboto, 6. maja t. l., v Cerkljah. Začetek ob 9. uri v drž. ljudski šoli. Dnevni red: 1. Situacijsko poročilo. 2. Učiteljstvo in domača vzgoja. (Referira g. prof. Venčeslav Čopič.) 3. Tajniško poročilo. 4. Blagajniško poročilo. 5. Predlogi in nasveti. — Poklonitev ob grobu nepozabnega predsednika Josipa Lapajnet. — Za avtozvezo Kranj—Cerklje bo poskrbljeno poleg rednega avtobusa. Odbor.



Velika zaloga ur in zlatnine tudi na obročno odplačevanje brez povišanja cen **M. ILGERJEV sin, urar in juvelir** MARIBOR, Gosposka ulica 15. Zahtevajte brezplačen cenik!

Poročila

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO ŽUŽEMBERK je zborovalo dne 11. februarja v Žužemberku ob primerni udeležbi.

Po otvoritvi in pozdravih vseh prisotnih članov preide tovariš predsednik Mervar na dnevni red in poda poročilo iz društvenega dela in gibanja, zlasti o predlogih za fin. zakon, ki jih je predložila naša organizacija. Članstvo se je zanimalo zlasti za napredovanje v višje skupine, ki se kar ne more premakniti z mrtve točke, prav posebno pa še za možnost rednega napredovanja v V. skupino, za katero se organizacija že dolgo bori. Na učit. šolah naj se zopet otvorijo oddelki tudi za dekleta, ker se ženske kot vzgojiteljice lahko odlično uveljavijo. Dejstvo, da bodo z novim proračunskim letom nastavljeni vsi učit. kandidatje, je sprejelo učiteljstvo s prav posebnim zadovoljstvom.

Nato je predavala tov. Hrovatova o naših podeželskih dekletih. V svojem predavanju je predavateljica orisala težki položaj kmečkih, osebenških in obrtniških deklet specialno v krški dolini, kjer so možnosti za službe minimalne in pogoji za kakršno koli samosvojevito silno težki. Vse to pa svojevrstno vpliva na značaj deklet. Zborovalci so aktualno predavanje prav pozorno poslušali.

Mladinski koncert, ki ga bodo skupno priredile šole Ajdovec, Ambrus, Hinje, Korinj, Šmihel, Zagradec in Žužemberk, se bo vršil 26. marca v Žužemberku. Vse priprave so v teku.

Nato je recitiral tov. Ljubič iz Zagradca nekatere svoje pesmi. Jako so ugajale vse, zlasti še vojaške. Zborovalci so recitacije prav pozorno in z zanimanjem poslušali.

Naše učit. društvo priredi izlet s hospitacijo v poizkusnem razredu na bežigrajski šoli v Ljubljani. Izlet se bo vršil enkrat v maju. Točen datum se še določi.

Prihodnje zborovanje se bo vršilo meseca maja ali junija. Takrat bo društvo povabilo kot predavateljico g. Anico Černejevo, profesorico na učit. šoli v Ljubljani.

Fr. Mervar, preds. Raf. Hrovatova, taj.

Novosti na knjižnem trgu

—k Knjige Slovenske matice za leto 1939. so pravkar izšle. Spis Frana Petreta »Poizkus ilirizma pri Slovencih« obravnava vse slovenske in južnoslovenske težnje pri nas v predmarčni dobi; avtor je našel mnogo novega gradiva, s katerim je vrazoval problem na novo osvetljen. Razlaganje je jasno, dokazovanje pregledno in podprto. Knjiga obsega 374 strani leksikonskega formata, opremljena z lesorezi-vinjetami iz dobe, ki ga spis obravnava. Antona Ingoliča povest »Soseska« (212 strani) je izrazito socialno delo in slika spore, ki nastanejo v podpohorski vasi v zvezi s »sosesko«, skupno zemljiško posestjo. Značajni so zelo dobro orisani, zlasti predstavniki treh skupin: kmet Koren, nosilec naziranja, da se soseska ne sme razdeliti, skopuški Pišorn, ki vodi svoj del vasi za razdelitve soseske, in invalid Smeh, voditelj puntarskih bajtarjev, ki v tem sporu zadnji zmaga. V Ingoličevem pisateljskem delu pomeni ta knjiga nov napredek. — »Dvanajsta ura« je zbirka največjih pesmi pesnika Iga Grudna, čigar pesmi zadnja leta predstavljajo pač najboljšje, kar je slovensko pesništvo ustvarilo v novi dobi. Vsebinska zbirke ima dve osnovi: družbo in ljubezen. Podobe malih ljudi, občutje sedanje družbene groze, družbeni in osebna erotika — to je vsebinska te zbirke, ki bo zbudila gotovo veliko zanimanja. Knjiga obsega 100 strani v izredno lepi opremi. Vse te tri redne publikacije Slovenske matice stanejo broširane za člane 50 din; vezane stanejo 86 din. Hkrati je izdala Matica še izredno publikacijo, ki jo prejmejo Matičini člani za doplačilo 10 din, Alme Sodnikove spis »Descartes«, njegovo življenje in filozofija. Spis obsega 136 strani in nam predstavlja francoskega klasičnega filozofa Reneja Descartesa, katerega se je ob tridesetletnici njegovega glavnega spisa pred dvema letoma spominjal ves svet. Knjiga predstavlja prvi spis o tem velikem filozofu v našem slovstvu in novo obogatitev sicer tako revne filozofske literature pri Slovencih. Vse štiri knjige obsegajo nad 800 strani. Slovenska matica v Ljubljani, Kongresni trg 7.



FR. P. ZAJEC izprašan optik in urar LJUBLJANA

sedaj Stritarjeva ulica 6, pri frančiškanskem mostu

Vsakovrstna očala, daljnogledi, barometri, toplomeri, hygrometri itd. — Velika izbira ur, zlatnine in srebrnine. Ceniki brezplačno. Kvalitetna optika.



Na Vas je ležeče da imate obleko vedno kot novo

zato jo pustite redno kemično čistiti all barvati v tovarni **JOS. REICH** Ljubljana Poljanski nasip 4-6 Pralnica — Svetlolikalnica